

Voortgangsrapportage

Implementatieaudit januari 2008

Landelijk beeld implementatie PVO bij de politie

Landelijk programmabureau versterking opsporing

Titel : Voortgangsrapportage Implementatieaudit januari 2008
Landelijk beeld implementatie PVO bij de politie

Datum : 21 mei 2008

Versie : 3.0

Opsteller(s) : M.G. van Bochove, landelijk programmamanager PVO

Bestemd voor : Raad van Hoofdcommissarissen

Inhoudsopgave

1	INLEIDING _____	1
1.1	Inhoud rapportage _____	1
1.2	Procedure _____	2
2	ALGEMENE INDRIUK EN CONCLUSIE _____	3
3	LANDELIJK BEELD STAND VAN ZAKEN IN POLITIEKORPSEN _____	5
3.1	De beweging _____	7
3.2	De borging _____	9
3.3	De verbreding _____	10
3.4	Sterke punten in de korpsen _____	10
3.5	Aandachtspunten in de korpsen _____	11
3.6	Aanstelling en taken Forensisch assistenten en HBO-ers _____	12
4	BEELD VAN STAND VAN ZAKEN LANDELIJKE VERANDERTRAJECTEN _____	14
4.1	Het Landelijke Team Forensische Opsporing (LTFO) _____	15
4.2	De ontwikkelingen binnen de Politieacademie _____	16
4.3	Forensische Samenwerking in de Opsporing (FSO) _____	18
4.4	Landelijk Sporen Volgen (LSV) _____	19
4.5	Landelijke Sporendatabank (LSDB) _____	20
4.6	Auditief en audiovisueel registreren van verhoren (AVR) _____	20
4.7	Raadsmen bij het eerste politieverhoor _____	21
5	CONSEQUENTIES VOOR DE TOEKOMST _____	22

1 Inleiding

De versterking van de opsporing is als nieuw beleid vastgelegd in de landelijke beleidsdocumenten Programma Versterking Opsporing en Vervolgging, d.d. 4 november 2005 en 1 augustus 2006.

Jaarlijks (van 2006 tot 2010) vindt er op 1 januari door het Programmabureau Versterking Opsporing een implementatieaudit plaats, gericht op de stand van zaken van de implementatie van PVO-producten in alle 25 politiekorpsen en in het KLPD. Deze audit wordt gelijktijdig, maar wel afzonderlijk, uitgevoerd met de implementatieaudit Versterking Opsporing en Vervolgging bij het OM en het NFI.

De monitoring en auditing wordt periodiek georganiseerd door het landelijk Programmabureau Versterking Opsporing. Andere taken van het Programmabureau zijn het faciliteren en het ondersteunen van de politiekorpsen bij de implementatie van de producten. Het Programmabureau heeft daartoe in 2006 en 2007 een goede relatie met de politiekorpsen opgebouwd. Er is regelmatig contact met de korpsleidingen, met de korpsverantwoordelijken (portefeuillehouders PVO) en met de projectleiders in de korpsen.

In januari 2007 is de eerste implementatieaudit in alle politiekorpsen georganiseerd. Over de bevindingen uit die audit is in het voorjaar van 2007 in een eerste voortgangsrapportage gerapporteerd.

Onderliggende rapportage betreft de tweede voortgangsrapportage waarin de uitkomsten van de Implementatieaudit van januari 2008 zijn beschreven. Het betreft een rapportage van het Programmabureau Versterking Opsporing, zoals is beschreven in het "Monitorplan Versterking Opsporing 2006-2010", d.d. 13 november 2006 en in het afgeleide "Monitor uitvoeringsplan" (implementatieaudit januari 2008), d.d. 31 december 2007. De audit, waarbij gebruik is gemaakt van de methode collegiale toetsing en van zelfrapportage (schriftelijke vragenlijst), richt zich op de stand van zaken in alle politiekorpsen en landelijke projecten.

Naast deze implementatieaudit hebben in mei 2007 en in september 2007 ook nog twee formele momenten van monitoring van de voortgang van de implementatie van PVO in alle politiekorpsen plaatsgevonden (methoden praktijktoets, dossieronderzoek en zelfrapportage). Over de uitkomsten daarvan is in 2007 door het Programmabureau gerapporteerd aan de Board Opsporing en de Raad van Hoofdcommissarissen. De meest relevante uitkomsten hiervan zijn ook in deze voortgangsrapportage implementatieaudit januari 2008 verwerkt.

1.1 Inhoud rapportage

Na de inleiding volgt in hoofdstuk 2 een algemene indruk van de voortgang van het PVO bij de politie.

In hoofdstuk 3 wordt op hoofdlijnen de stand van zaken van de implementatie van de producten en processen van het Programma Versterking Opsporing in de politiekorpsen weergegeven.

In hoofdstuk 4 van onderliggende voortgangsrapportage wordt op hoofdlijnen beschreven wat de stand van zaken is binnen een aantal landelijk georganiseerde verandertrajecten.

1.2 Procedure

De rapportage wordt aangeboden aan alle korpschefs. De voorzitter van de RHC wordt met deze rapportage in de gelegenheid gesteld om de minister van BZK over de stand van zaken te informeren. De minister heeft tot taak om jaarlijks de Tweede Kamer hierover te informeren.

2 Algemene indruk en conclusie

Algemene indruk

Het algemene beeld is dat de regiokorpsen en het KLPD vanaf 2006 op een zeer gedreven wijze zijn gestart om in de korpsen te komen tot de implementatie van de nieuwe PVO-producten. In 2007 hebben de korpsen de ontwikkeling in PVO en de noodzakelijke beweging goed doorgezet. Het tempo waarin dit gebeurt, verschilt per korps, maar men heeft wel het zelfde doel voor ogen: een duidelijk herkenbare kwaliteitsverbetering binnen de opsporing. Het punt op de horizon is 31 december 2009, de datum waarop de implementatie gereed moet zijn. En 2010 is het jaar waarin recherchemedewerkers moeten voldoen aan de binnen PVO vastgestelde opleidingsvereisten. De vastgestelde implementatieagenda is hierbij voor de politie leidend.

Kwaliteitsverbetering binnen de Teams Grootschalige Opsporing (TGO) van alle korpsen is een belangrijke doelstelling van het PVO. Een eerste constatering uit de monitoring in 2007 en uit de audit in januari 2008 is dat in alle korpsen deze kwaliteitsverbetering waarneembaar is. In toenemende mate wordt gestreefd naar uniformiteit, flexibiliteit en uitwisselbaarheid. Het valt hierbij op dat de politiekorpsen vaak kiezen voor samenwerkingsverbanden om te kunnen voldoen aan de vereiste kwaliteitseisen binnen de opsporing. Korpsen stellen hierbij aan zichzelf vaak hoge eisen, vooral als het gaat om het voldoen aan opleidingseisen. In menig korps is hierdoor de opleidingsdruk binnen de opsporing groot.

Een tweede constatering is dat, naast de door alle korpsen gemaakte beweging om PVO te implementeren, de borging van de PVO-producten en processen (werkwijzen) nog veel aandacht vraagt. Het zal in veel korpsen zeker nog enige tijd duren alvorens de organisatie en de recherchemedewerkers zich het nieuwe PVO-gedachtegoed geheel eigen hebben gemaakt. Dit is ook verklaarbaar omdat het PVO niet alleen vraagt om nieuwe structuren maar ook om een verandering in cultuur binnen de opsporing. De borging van PVO en de noodzakelijke cultuurverandering zijn daarom de onderwerpen waarop de korpsen zich nu meer en meer gaan richten. Dit is een onderkenning en beweging die in 2007 is ingezet en tot 2011 nog veel aandacht krijgt.

Naast de implementatie van PVO in de korpsen zijn er nog een aantal andere PVO-verandertrajecten die vanuit landelijke projecten door en voor de korpsen zijn voorbereid. In dit kader is in 2007 binnen het KLPD het Landelijk Team Forensische Opsporing ingericht en operationeel, zijn door de Politieacademie veel rechercheopleidingen ontwikkeld of aangepast, is de Forensische Samenwerking in de Opsporing (FSO) door het NFI en de politie verder vorm en inhoud gegeven, is de Procedure Volgen Spoor en het Landelijk Spoor Volgstelsel ontwikkeld (uitrol in 2008), loopt de verdere ontwikkeling van de Landelijke Sporendatabank door en is het auditief en audiovisueel registreren van verhoren (AVR) verder voorbereid. Ook zal medio 2008 het experiment "raadsman bij het eerste politieverhoor" starten.

Samengevat kan worden gesteld dat de implementatie van PVO in de politiekorpsen en de landelijke PVO-verandertrajecten van 2006 tot op heden hebben geleid tot verbeteringen. Deze verbeteringen passen binnen de beoogde doelstellingen van het

PVO om, in samenwerking met het OM en het NFI, de kwaliteit in het proces opsporing merkbaar te vergroten.

Conclusie

Uit de bevindingen van deze audit mag worden geconcludeerd dat het overgrote deel van de 26 politiekorpsen goed op weg is om het volledige programma PVO conform de planning te implementeren. In alle korpsen dient de implementatie uiterlijk op 31 december 2009 gerealiseerd te zijn. De eisen die aan de korpsen worden gesteld als het gaat om de opleiding van recherchemedewerkers en diens leidinggevenden, dienen uiterlijk in 2010 te zijn gerealiseerd.

Enkele korpsen zullen in 2008/2009 nog extra energie moeten investeren om kleine achterstanden in tussentijdse planningen in te halen. Vanuit het landelijk Programmabureau zal aan deze korpsen extra aandacht worden besteed in de vorm van intensievere advisering en ondersteuning. Ook zal in de monitoring van de ontwikkelingen in deze korpsen extra aandacht worden besteed. Het eindresultaat is de kwaliteitsverbetering in de opsporing zoals het Programma Versterking Opsporing dit in de periode van 2005 tot eind 2009 beoogd heeft.

3 Landelijk beeld stand van zaken in politiekorpsen

In de periode van januari 2007 tot januari 2008 is op drie momenten de implementatie van PVO in de politiekorpsen (incl. de KLDP) gemonitord.

Inhoud monitor mei 2007:

Organisatie van TGO in de politiepraktijk: Raamwerk TGO, Model Uitvoeringsregeling, Regionale stuurpleg en Integraal afsprakenjournaal.

Gebruik kritische producten en kwaliteitseisen.

Inhoud monitor september 2007:

Tegenspraak: Instructie, protocol en organisatie van tegenspraak.

Review: Protocol review.

Team Grootschalige Opsporing: Raamwerk TGO.

Forensische Opsporing: Inrichting Forensische Samenwerking in de Opsporing.

Auditief en audiovisueel registreren van verhoren (AVR): verplichte categorie audiovisuele registratie.

Inhoud implementatieaudit januari 2008:

De beweging van korpsen op gebied van PVO.

De borging in de korpsen van het gedachtegoed van PVO.

De verbreding in de korpsen van het gedachtegoed van PVO.

Aanstelling en taken van de forensisch assistenten.

Aanstelling en (toekomstige) taken van HBO zij-instromers.

Vorbereiding op de Procedure Volgen Spoor (LSV), onderdeel van het project

Landelijk Sporen Volgen

Toelichting op inhoud implementatieaudit januari 2008

In onderliggende voortgangsrapportage ligt de nadruk op de bevindingen uit de implementatieaudit januari 2008, maar ook de meest relevante bevindingen uit de monitoring van mei en september 2007 zijn hierin verwerkt.

In het Monitor uitvoeringsplan, d.d. 31 december 2007, is beschreven welke producten en processen in het kader van de implementatieaudit januari 2008 zijn geaudit. Hierin zijn tevens de methoden van auditing (collegiale toetsing en zelfrapportage) beschreven.

Eind 2007 kon na de monitor van mei en van september worden geconcludeerd dat in het merendeel van de 26 politiekorpsen de PVO-producten voor een belangrijk deel waren geïmplementeerd. Gezien deze conclusie kwam het accent van de implementatieaudit in januari 2008 te liggen op de borging van de nieuwe producten.

In de implementatieaudit is daarom de keuze gemaakt het accent te leggen op de beweging die korpsen tot op heden hebben gemaakt om het PVO te implementeren alsmede op de belangrijke vraag of het PVO-gedachtegoed (de PVO-producten en PVO-processen) in de korpsen inmiddels ook is geborgd. Na het implementeren, het invoeren, is het namelijk van groot belang dat de normen van PVO in het proces opsporing steeds meer als vanzelfsprekend worden ervaren. In eerste instantie richten de PVO-normen zich vooral op het werk(gedrag) binnen de TGO's. Langzamerhand kan

deze normering ook breder in het proces opsporing gaan gelden, buiten de TGO's. Ook aan die verbreding wordt in de implementatieaudit van januari 2008 aandacht besteed.

De definities van de begrippen beweging, borging en verbreding luiden als volgt:

De **beweging** die korpsen hebben gemaakt: *De maatregelen die zijn genomen, de aanpassingen die zijn aangebracht en de structuren en processen die zijn gewijzigd, met het doel om te komen tot een kwaliteitsverbetering binnen het proces opsporing. Kijkend naar de regionale context van ieder afzonderlijk korps en kijkend naar het nu en naar de situatie in 2010.*

De **borging** van het gedachtegoed PVO: *De mate waarin de versterking en verbetering van de opsporing op de verschillende niveaus in de politieorganisatie bekend is bij de medewerkers en herkenbaar is terug te vinden in het beleid, in de structuur en in de werkwijzen in de opsporing. De PVO-normen worden steeds meer als vanzelfsprekend ervaren. In de audit ligt de focus vooral op het PVO- gedachtegoed:*

organisatie en werkwijze tegenspraak, TGO-structuur en -werkwijze, aanwijzing en opleiding van VKU-leden en VKL-leden (HRM-beleid/opleidingsbeleid en uitvoering) instroom van HBO-ers en de inrichting en werkwijze van de FSO's en de samenwerking daarmee;

De **verbreding** van het gedachtegoed van PVO: *De mate waarin de normen voor de TGO's breder in het korps zijn terug te vinden in het proces opsporing. De nieuwe TGO-normering zal veelal goed herkenbaar zijn binnen de divisies recherche (of andere divisies of eenheden) van waaruit de TGO's worden georganiseerd. Delen van het PVO kunnen daarnaast ook herkenbaar zijn binnen andere recherche-eenheden, zoals districtelijke rechercheafdelingen, en binnen activiteiten die niet direct met TGO's te maken hebben en waar ook wordt gestreefd naar kwaliteitsverbetering in de opsporing.*

Naast het accent op de beweging, borging en verbreding van het gedachtegoed van PVO is tevens de keuze gemaakt om de audit te richten op:

- de aanstelling en taken van de forensisch assistenten (zie paragraaf 3.6);
- de aanstelling en taken van HBO zij-instromers (zie paragraaf 3.6);
- de voorbereiding van de politiekorpsen op de implementatie van de Procedure Volgen Spoor (zie paragraaf 4.4).

Toelichting op methoden van auditing

Bij het onderzoeken van de stand van zaken van de voorbereiding van de invoering van LSV, van de aanstelling van forensisch assistenten en van de HBO zij-instromers is gebruik gemaakt van zelfrapportage (vragenlijsten) door alle korpschefs.

Het grootste en belangrijkste onderzoek binnen de implementatieaudit heeft zich in januari 2008 gericht op de stand van zaken van de borging van PVO in alle politiekorpsen (inclusief het KLPD). Als methode is gebruik gemaakt van een zogenaamde collegiale toetsing. Er zijn auditteams geformeerd, bestaande uit een korpsverantwoordelijke PVO (veelal divisiechefs Recherche) uit korps x, een TGO-deskundige uit korps y en een accountmanager van het landelijk Programmabureau. Door deze teams werd een collegiale toets uitgevoerd in korps z. Na elke toetsing is door de teams aan het landelijk Programmabureau over de stand van zaken gerapporteerd.

De uitkomst van elke toetsing bestond uit de beantwoording van de volgende drie hoofdvragen.

1. *Welke duidelijke herkenbare beweging op het gebied van PVO heeft het korps gemaakt?*
2. *Heeft het gedachtegoed PVO zich al in het korps geworteld, oftewel is het geborgd?*
3. *Heeft het gedachtegoed PVO zich in het korps verbreed?*

De beantwoording heeft per korps geleid tot een korps(eind)beeld dat door het landelijk Programmabureau PVO aan de korpschef van elk individueel korps is aangeboden. Daarbij zijn per korps ook de sterke punten en de aandachtspunten aangegeven die korpsen kunnen helpen in het verdere implementatietraject tot 2011.

Vanuit alle individuele korpsbeelden is vervolgens een landelijk beeld gegenereerd van de stand van zaken van de implementatie van het PVO binnen de Nederlandse politie. Dit landelijke beeld is in dit hoofdstuk beschreven.

3.1 De beweging

Alle politiekorpsen hebben het Programma Versterking Opsporing positief ontvangen. Omdat het een grote verandering betreft en werkwijzen zijn 'ingesleten' in het researchewerk is er in enkele korpsen nog wel een drang waarneembaar naar het vasthouden aan de oude RBT-structuur (Recherche Bijstand Teams). Toch mag inmiddels worden vastgesteld dat er een positieve houding bestaat ten aanzien van het PVO en dat het PVO-gedachtegoed zeker omarmd wordt.

In vrijwel alle korpsen zijn korpsbesluiten genomen (of in voorbereiding) om de voorwaarden te scheppen die vereist zijn om te kunnen komen tot de formele implementatie van de PVO-processen en PVO-producten.

In alle korpsen is een korpsverantwoordelijke en een korpsprojectleider aangesteld ten behoeve van de implementatie van PVO, veelal ondersteund door een projectorganisatie. Alhoewel de implementatie zich in de 26 korpsen om verklaarbare en legitieme redenen voltrekt in een wisselend tempo, is er in alle korpsen herkenbaar sprake van de beweging in de richting van de nieuwe PVO-normeringen.

In de meeste korpsen is veel aandacht besteed aan de communicatie over de inhoud en de betekenis van het rapport Posthumus betreffende de Schiedammer Parkmoord en van het Programma Versterking Opsporing en Vervolging. Hierbij is en wordt nog steeds veel gebruik gemaakt van nieuwsbrieven, korpskranten, intranet en vooral ook van recherchebijeenkomsten (gericht op het vakmanschap binnen de opsporing).

Veel korpsen geven de ambitie aan om op korte termijn de TGO-organisatie en werkwijze volledig PVO-proof te willen hebben. Korpsen zijn hierbij nog wel op zoek naar een aanscherping van de taken en rollen van nieuwe functies binnen de Vaste Kern Leidinggevendenden (VKL), de teamleiding van een TGO. Deze functies moeten in dat geval nog meer body krijgen.

De tegenspreker blijkt in ieder korps in de nieuwe TGO-organisatie te zijn opgenomen.

In het merendeel van de korpsen is speciaal ten behoeve van PVO een opleidingsplan opgesteld, met als uitgangspunt en doel dat alle vereiste opleidingen uiterlijk in 2010 worden gerealiseerd.

Naast het PVO hebben de korpsen ook te maken met andere nieuwe ontwikkelingen die de komende jaren, binnen en buiten de recherche, om belangrijke opleidingstrajecten vragen. In veel korpsen is daardoor de opleidingsdruk erg hoog. Omdat ook de productie van de opsporing op niveau moet blijven, bestaat de verwachting dat in 2010 nog niet alle recherchemedewerkers, conform de PVO-eisen, opgeleid zullen zijn. Het PVO opleidingstraject wordt in dat geval verlengd.

Met de korpsen, die van een verlengd opleidingstraject gebruik moeten maken, worden duidelijke afspraken gemaakt om de doelstellingen te halen.

Vanuit PVO is de eis gesteld dat binnen de opsporing 20% van de uitvoerende recherchemedewerkers op HBO-niveau dient te zijn opgeleid als gevolg van zij-instroom of interne doorstroom.

Om dit laatste te kunnen waarmaken is in meerdere korpsen, veelal bovenregionaal, een hulpstructuur ontwikkeld (zogenaamde voorschakeltrajecten) ten behoeve van de doorstromers. Dit zijn medewerkers die vanuit de bestaande organisatie kunnen doorgroeien naar het vereiste HBO-niveau. In dit nieuwe loopbaanperspectief zien de meeste recherchemedewerkers kansen.

Vanuit PVO worden zowel aan uitvoerenden als aan leidinggevenden harde eisen gesteld als het gaat om het verplichte aantal en de soorten rechercheopleidingen. De bereidheid tot het volgen van opleidingen binnen de recherche is groot. Het betreft echter wel een omslag in denken dat er naast recherche-ervaring nu ook hoge(re) eisen aan het opleidingsniveau worden gesteld.

Ieder korps dient te beschikken over een regionale stuurploeg waaraan een lid van de korpsleiding daadwerkelijk dient deel te nemen. Dit is van belang omdat dit de betrokkenheid van en de sturing door de korpsleiding vergroot. De stuurploeg beslist over de start, de voortgang en het afbouwen van de TGO's. Zoals reeds in 2007 uit monitoring bleek, beschikt ieder korps over een zogenaamde stuurploeg. In het overgrote deel van de korpsen neemt de korpsleiding aan de stuurploeg deel.

Aan de korpsen zijn in het kader van PVO extra financiën beschikbaar gesteld en dit heeft ook geleid tot de beoogde uitbreiding van capaciteit in de opsporing. Ook de in omvang kleinere korpsen hebben gezocht naar de mogelijkheden om uit te breiden om zoveel mogelijk aan de vereiste TGO samenstelling en kwaliteitseisen te kunnen voldoen. Ondanks de extra financiën trekt dit vooral in de zogenaamde krimpkorpsen toch een wissel op de totale beschikbare politiecapaciteit omdat er wordt geput uit ervaren politiemedewerkers die van onderaf, door nieuwe instroom, worden aangevuld. Een opvallend positief neveneffect van het PVO is dat op meerdere plaatsen in het land de korpsen bovenregionale samenwerkingsverbanden aangaan om de continuïteit en kwaliteit in de TGO's te kunnen garanderen, ook wanneer zich meerdere TGO-waardige onderzoeken gelijktijdig voordoen.

Op een enkel korps na beschikken alle politiekorpsen over een of meerdere vaste TGO-ruimten die volledig zijn ingericht om snel een TGO te kunnen starten wanneer zich een TGO-waardig delict voordoet. Bij de overige korpsen is dit meestal in voorbereiding.

3.2 De borging

Zoals eerder verwoord is het PVO-gedachtegoed door de korpsen positief ontvangen en hebben alle korpsen de beweging ingezet om te komen tot volledige implementatie van de PVO-producten en PVO-processen. Alhoewel deze producten en processen in flinke mate al zijn ingevoerd, kan daarmee nog niet gezegd worden dat van borging sprake is. Van volledige borging kan pas gesproken worden zodra nieuwe producten en processen voor een ieder gemeengoed zijn en als vanzelfsprekend worden ervaren.

Gebleken is dat in diverse korpsen in het land sprake is van (een begin van) borging op onderdelen van het PVO-gedachtegoed. De mate waarin hiervan sprake is, verschilt per korps en is niet eenvoudig te meten.

In een aantal korpsen zijn de volgende voorbeelden van borging van PVO te herkennen:

- Korpsen hebben korpsbesluiten genomen (of in voorbereiding) omtrent de Uitvoeringsregeling TGO. Recherchemedewerkers geven aan dat er nu sprake is van een heldere inrichting van het TGO en dat dit merkbaar rust geeft in de bedrijfsvoering. Men hoeft niet meer telkens te wennen aan elkaanders werkwijze en kan zich meer concentreren op het onderzoek.
- Ten aanzien van de Vaste Kern Leidinggevenden (VKL), de teamleiding van een TGO, hebben veel korpsen deze al conform PVO ingericht. Een aantal andere korpsen is nog in beweging om de VKL te vormen.
- De functie van familierechercheur, die gedurende onderzoeken op een professionele wijze contact onderhoudt met de familie van slachtoffers, is in alle korpsen ingevoerd en levert overwegend positieve ervaringen op.
- Een aantal korpsen maakt al gebruik van de ambtelijk secretaris, met zeer goede ervaringen. De inzet van de ambtelijk secretaris (een functie, ter ondersteuning toegevoegd aan de teamleider van een TGO) is in menig korps nog wel een zoektocht omdat het een geheel nieuwe functie betreft en nog niet elk korps overtuigd is van de meerwaarde van deze functie in het team.
- Alle korpsen maken in TGO's gebruik van de optie om tegenspraak te organiseren en zetten tegensprekers in. Deze functionaliteit wordt als positief ervaren.
- Reflectie is in alle korpsen geïmplementeerd en geaccepteerd. Zowel de briefing als de aparte brainstormsessies voor het opstellen van hypotheses en scenario's worden vaak genoemd als reflectiemomenten.
- In een aanzienlijk deel van de politiekorpsen zijn voorzieningen getroffen om te komen tot kwaliteitsverbetering van de processen-verbaal en dossiers of tot verbetering van rechercheprocessen, onder meer door middel van evaluaties. Dit is merkbaar aan de oprichting van zogenaamde controlafdelingen en/of kwaliteitsbureaus, de instelling van kwaliteitsfuncties, dan wel het herpositioneren van taken en rollen van de hulpofficieren van justitie.

De verwachting is dat pas over enkele jaren van volledige borging in alle regiokorpsen sprake zal kunnen zijn. Een belangrijke reden hiervan is dat er naast de wijzigingen in de structuur van de politieorganisatie zeker ook nog een belangrijke cultuuromslag moet plaatsvinden. En cultuurveranderingen vergen nu eenmaal veel energie en tijd.

Dat de verandering in cultuur een belangrijke succesfactor is bij de implementatie van het PVO wordt ook door de politiekorpsen onderkend. Er wordt daarom gezocht naar mogelijkheden om deze omslag te bewerkstelligen en eventueel te versnellen. Communicatie wordt hierbij als uitermate belangrijk ervaren en op dat gebied zijn al veel initiatieven (zoals voorlichtings- en recherchebijeenkomsten) genomen. Daarnaast wordt gezocht naar mogelijkheden om houdingsaspecten 'te trainen' en is het zo dat gewenst gedrag van recherchemedewerkers ook wordt besproken in beoordelingsgesprekken. Als het gaat om cultuur is het zo dat er al met instrumenten en trainingsprogramma's in pilotkorpsen is geëxperimenteerd en dat deze aan de korpsen worden aangeboden.

3.3 De verbreding

Uit de audit blijkt dat in de meeste korpsen de kwaliteitsverbetering, die in het kader van PVO vooral is gericht op de activiteiten binnen het TGO, ook al in enige mate uitwaaiert over het gehele opsporingsveld. De meeste korpsen geven aan dat de verbreding van het PVO-gedachtegoed momenteel op verschillende plaatsen herkenbaar is in de kwaliteitsverbetering binnen de rechercheafdelingen, zowel op regionaal niveau als op lokaal niveau (districten). Noemenswaardig is dat met de inzet van de familierechercheur binnen het TGO dermate goede ervaringen zijn opgedaan dat in de meeste korpsen deze functionaris ook zeer regelmatig buiten TGO wordt ingezet. Daarbij moet worden gedacht aan die zaken welke niet aan de TGO-criteria voldoen, maar waarbij wel sprake is van een grote impact op slachtoffers of hun naasten.

De aanzet tot verbreding binnen de korpsen vindt op zeer uiteenlopende onderdelen van het PVO-gedachtegoed plaats. Items die in een of meerdere korpsen werden aangetroffen zijn:

- Tegenspraak en reflectie: wordt in enkele korpsen ook buiten TGO waargenomen.
- PD-management, zoals aangegeven in PVO: wordt in menig korps ook buiten TGO-zaken toegepast.
- De herinrichting van korpsrecherche geheel conform het TGO-model met daarin opgenomen dezelfde functionaliteiten.
- Het binnen ZwaCri-afdelingen overnemen van een aantal VKL-rollen uit PVO of het hanteren van de TGO-werkwijze en inrichting bij ernstige niet TGO-zaken.
- De inrichting van kwaliteitsbureaus, de aanstelling van kwaliteitsfunctionarissen of de herpositionering van de hulpofficier van justitie. Dit in het kader van de kwaliteitscontrole op de opsporing.

3.4 Sterke punten in de korpsen

Tijdens de audit is gebleken van sterke punten in de korpsen als het gaat om de beweging van korpsen om PVO te implementeren en als het gaat om de borging daarvan. Het betreft de volgende selectie van deze punten.

- A. Door het PVO is in alle regiokorpsen een situatie ontstaan waarbij er aandacht is voor de kwaliteitsverhoging van de opsporing. In dit kader is in de meeste korpsen in communicatieve zin ook veel aandacht besteed aan de inhoud en betekenis het rapport Posthumus en het daaruit voortvloeiende PVO. In veel korpsen worden periodiek bijeenkomsten georganiseerd voor recherchemedewerkers, die vooral in

het teken staan van de verhoging van de kwaliteit van het recherchevak en de ontwikkelingen rond de implementatie van PVO.

- B. Bij de werving en selectie in de korpsen van de doorstromers (naar de REKU-opleiding/opleidingen HBO-niveau) blijkt dat (vaak zeer vakkundige) recherchemedewerkers nog niet voldoen aan de vereisten (competenties) om toegelaten te kunnen worden tot de opleiding. Op meerdere plaatsen in het land weten korpsen elkaar te vinden om in bovenregionale samenwerkingsverbanden te komen tot oplossingen. Daartoe worden in samenwerking met de Politieacademie zogenaamde voorschakeltrajecten georganiseerd waarin de geselecteerde doorstromers worden toegerust om tot de opleiding toegelaten te kunnen worden.
- C. In een korps is een voorziening ingericht (hulpstructuur) onder de naam "Campus Opsporing". Deze voorziening is bedoeld voor leidinggevenden die een OLL- of TLL-opleiding volgen maar tegelijkertijd, naast de intensieve studie, ook leiding geven aan grote rechercheonderzoeken. Omdat deze situatie een zeer grote belasting voor medewerkers is, worden zij in de Campus Opsporing ingezet voor werkzaamheden en onderzoeken waarbij geen hectische fases voorkomen. Denk hierbij aan zogenaamde cold-case onderzoeken en aan de afhandeling van internationale rechtshulpverzoeken. Hierdoor kunnen recherchewerkzaamheden en studie goed gecombineerd worden.
- D. Een aantal korpsen heeft er voor gekozen om tegenspraak door een koppel tegensprekers te laten verzorgen, waarbij het koppel telkens bestaat uit een medewerker van het eigen korps en een medewerker uit een buurkorps. Hierdoor wordt meer afstand tussen de teamleider en de tegenspreker(s) gecreëerd, hetgeen de objectiviteit in tegenspraak ten goede komt.
- E. Meerdere korpsen hebben extra aandacht voor de cultuuraspecten die een rol spelen bij het veranderingsproces rond PVO. Momenteel wordt door korpsen gezocht naar de mogelijkheid om een cultuurmeetinstrument te ontwikkelen.
- F. Het komt voor dat korpsen, in het kader van de objectiviteit, er voor kiezen om de gebruikelijke evaluatie van onderzoeken, niet langer een TGO-interne aangelegenheid te laten zijn, maar om de evaluatie te laten uitvoeren door een kwaliteitsbureau van het korps.

3.5 Aandachtspunten in de korpsen

Tijdens de audit is ook gebleken van aandachtspunten in de korpsen als het gaat om de beweging van korpsen om PVO te implementeren en de borging. Het betreft de volgende punten:

- I. Met betrekking tot de invulling en positie van een aantal nieuwe rollen binnen de VKL van het TGO bevindt een beperkt aantal korpsen zich nog in de overgangsfase waarbij de werkwijzen van voorheen momenteel omgezet worden naar de PVO-werkwijzen. Korpsen worstelen hierbij nog met de juiste invulling van de rollen. Dit geldt ook voor de functie van de ambtelijk secretaris.
- II. In enkele korpsen dienen nog een aantal korpsbesluiten te worden genomen in het kader van PVO en moeten de VKL-leden nog bij besluit van de korpsleiding worden aangewezen.
- III. In het overgrote deel van de korpsen neemt de korpsleiding aan de stuurploeg deel. In een klein aantal korpsen echter nog niet. Daar is deze rol gemandateerd aan bijvoorbeeld de divisiechef recherche. In alle korpsen functioneert de

stuurploeg wel, waarin besluiten worden genomen over de start, de voortgang en over het beëindigen van TGO's.

- IV. In een aantal korpsen blijkt de capaciteit aan ruimten en middelen voor de auditieve en audiovisuele registratie van verhoren (AVR) nog niet toereikend te zijn. Dit knelpunt wordt in 2008 nog opgelost.
- V. De aanstelling en opleiding van HBO zij-instromers is voortvarend door de Politieacademie en de korpsen opgepakt. Het exacte beeld van de taken waarvoor deze medewerkers zullen worden ingezet moet nog worden uitgekristalliseerd.
- VI. De opleidingsdruk binnen rechercheafdelingen om de recherchemedewerkers zoveel mogelijk en tijdig, conform de PVO-eisen, op te leiden, is groot.

3.6 Aanstelling en taken Forensisch assistenten en HBO-ers

Naast de resultaten van de collegiale toetsing in de korpsen (beschreven in paragraaf 3.1 tot en met 3.5) zijn er in de korpsen nog een drietal andere onderwerpen onderzocht. De volgende onderwerpen zijn in de audit meegenomen:

MONITORING OVERIGE ONDERWERPEN	
Forensisch Assistent	De aanstelling, inschaling en inzet van de forensisch assistenten in de politiekorpsen. Monitor methode: Schriftelijke bevraging.
HBO zij-instromers	De aanstelling, inschaling en inzet van de HBO zij-instromers in de politiekorpsen. Monitor methode: Schriftelijke bevraging.
Procedure Volgen Spoor, incl. Landelijk Spoor Volgstelsel (Bevindingen: zie paragraaf 4.4)	De voorbereiding en implementatie in de politiekorpsen van de procedure Volgen Spoor, incl. het landelijk spoorvolgstelsel (LSV). Monitor methode: Schriftelijke bevraging.

Forensisch Assistenten

In het beleid van PVO zijn met betrekking tot de versterking en professionalisering van de Forensische Opsporing de werkzaamheden van de (nieuwe functie van) forensisch assistent op het Standaard-PD expliciet genoemd:

“Op de standaard-PD's gaat het primair om het verzamelen van sporen, die bij aantreffen rechtstreeks kunnen leiden tot identificatie van de verdachte. Het gaat dan met name om het zoeken naar sporen van DNA en vingerafdrukken (dacty). Voor het zoeken en veiligstellen van uitsluitend DNA en dacty op een standaard-PD zijn geen

breed opgeleide specialisten nodig. Daarom zal de functie van forensisch assistent worden geïntroduceerd. De assistent is lager ingeschaald, omdat zowel zijn vooropleiding als zijn opleiding voor de specifieke werkzaamheden beperkt kunnen zijn.”

Om hieraan uitvoering te kunnen geven zijn door de Minister van BZK in totaal 500 extra forensisch assistenten toegezegd. Dit met het doel om de Forensische Opsporing in alle regiokorpsen te versterken. Door de aanstelling van deze extra medewerkers bestaat de verwachting dat het sporenonderzoek op de PD's daadwerkelijk en veelvuldig uitgevoerd zal worden. Dit sporenonderzoek bestaat vooral uit het zoeken naar en veiligstellen van dacty- en DNA-sporen. Met de aanstelling van 500 forensisch assistenten zal in de toekomst uiteindelijk 100% van de standaard-PD's bezocht worden om dit sporenonderzoek uit te voeren.

Uit de audit blijkt dat er in de politiekorpsen, per 1 januari 2008, in totaal al 112 forensisch assistenten werkzaam zijn. In 2008 moet dit op 125 worden gebracht. Conform het landelijke beleid worden deze medewerkers in schaal 5 of 6 ingeschaald. Het overgrote deel van de korpsen geeft aan dat de forensisch assistenten, conform PVO, worden ingezet voor het veiligstellen van DNA- en dacty-sporen.

HBO zij-instromers

In het kader van het nieuwe beleid binnen PVO wordt in alle korpsen gestreefd naar 20% HBO-ers in de opsporing. Dit betreft in totaal 1800 HBO-ers. Om deze doelstelling te halen worden door de korpsen momenteel zogenaamde HBO zij-instromers aangesteld en opgeleid als Recherchekundige (REKU) master. Deze zij-instromers zijn medewerkers, zonder enige politie-ervaring, die in samenwerking met de Politieacademie door de korpsen worden geworven, geselecteerd en aangenomen. Daarnaast worden in de korpsen ook zogenaamde doorstromers geselecteerd en opgeleid voor de Leergang Recherchekundige. Deze doorstromers zijn politiemedewerkers met ervaring in de opsporing en reeds in dienst van de politiekorpsen. Voor het doorstroomtraject geldt dat ook het bachelorniveau meetelt in het behalen van de 20% HBO-doelstelling.

Uit de audit blijkt dat er op 1 januari 2008 in totaal 201 HBO zij-instromers bij de korpsen zijn aangesteld waarvan er inmiddels 183 met de opleiding zijn gestart. Van de korpsen wordt de komende jaren een uiterste inspanning gevraagd om met de opleidingen te starten en om de instroommomenten bij de Politieacademie optimaal te benutten. Om deze hoge ambitie te realiseren wordt er op dit moment gekeken naar extra impulsen, o.a. meer opleidingscapaciteit. Desondanks zal er enige spanning ontstaan in het behalen van alle 1.800 opgeleiden in 2011. Hoewel het grootste deel in 2011 zal zijn opgeleid, wordt verwacht dat ook na 2011 nog een aantal recherchekundigen opgeleid dient te worden.

De HBO zij-instromers worden voornamelijk ingeschaald in schaal 5 en 6, conform de afspraken die hierover zijn gemaakt.

Na de opleiding zullen de zij-instromers ervaring opdoen met het recherchewerk. Korpsen geven aan dat de medewerkers daarbij doorgroeien naar diverse functies, waarbij vooral wordt gedacht aan de functies van ambtelijk secretaris en tegenspreker.

4 Beeld van stand van zaken landelijke verandertrajecten

In het traject van het Programma Versterking Opsporing lopen naast de implementatie van producten en processen in de korpsen (beschreven in hoofdstuk 3) ook nog een aantal landelijk georganiseerde verandertrajecten. De volgende landelijke verandertrajecten zijn in de audit meegenomen:

LANDELIJKE VERANDERTRAJECTEN	
LTFO	Vorbereiding organisatie LTFO Implementatie: 2007
Politieacademie	Ontwikkeling, aanbieding en planning (nieuw) politieonderwijs Implementatie: 2006-2010 Inrichting en organisatie van het LDM Implementatie: De ontsluiting van PVO-processen en producten op Politie Kennis Net, de intranetsite van de politie Implementatie: 2007
FSO	Inrichting en operationalisering FSO's Implementatie: 2007
Landelijk Sporen Volgen (LSV): Procedure Volgen Spoor, SIN en Landelijk Spoor Volgstelsel	Keuze, ontwikkeling en voorbereiding implementatie Implementatie: 2007/2008
Landelijke Sporendatabank (LSDB)	Doorlopende ontwikkeling van de LSDB Implementatie: 2007/2008/2009
AVR	Auditieve en audiovisuele registratie van verhoren Implementatie: 2007/2008
Raadsman bij politieverhoor	Stand van zaken pilot "Raadsman bij het verhoor"

Toelichting op methoden van auditing

De audit van de voortgang van de landelijke verandertrajecten is uitgevoerd door een vragenlijst. Bij het onderzoek naar de ontwikkelingen binnen de Politieacademie is bij de check op de ontsluiting van PVO-producten en PVO-processen op het Politie Kennis Net (PKN) een praktijktoets uitgevoerd.

De bevindingen omtrent de voortgang worden hierna beschreven.

4.1 Het Landelijke Team Forensische Opsporing (LTFO)

In het PVO wordt binnen de Forensische Opsporing onderscheid gemaakt in verschillende soorten PD's, waaronder het calamiteiten-PD. Ten behoeve van het optreden op calamiteiten-PD's zal een Landelijk Team Forensische Opsporing (LTFO) worden geformeerd, o.a. bestaande uit Specialisten Forensische Opsporing van politie en het NFI.

Het LTFO, ingericht naar het voorbeeld van het Landelijk Rampen Identificatie Team (RIT), zal bijeen komen als er sprake is van PD's als gevolg van rampen en terreuracties. Het LTFO kan, met een druk op de knop, worden geactiveerd waarbij per situatie de noodzakelijke kwaliteit en capaciteit worden opgeroepen. Inzet van het LTFO kan volledig worden ingepast in de justitiële component van het landelijk al langer met succes toegepaste SGB0-model (een model voor grootschalig en bijzonder optreden). Het beheer van het LTFO zal worden ondergebracht bij het KLPD. De bemensing wordt vanuit het KLPD en de regiokorpsen georganiseerd.

Binnen het KLPD is in 2006 en 2007 in een projectorganisatie toegewerkt naar het operationeel gereed maken van het LTFO. Op 15 november 2007 is het Landelijk Team Forensische Opsporing formeel van start gegaan.

Het team kent de volgende specialismen:

- Explosieven, brandonderzoek, ontploffingen en bomaanslagen
- Calamiteiten en ongevallen nabij of op de infrastructuur
- Berging en identificatie van lichamen of lichaamsdelen
- Sporenonderzoek en berging van lichamen of delen daarvan ten tijde van een chemische, biologische, radioactieve-nucleaire situatie
- Onderzoek van een PD onder water
- Digitaal onderzoek
- Sporencoördinatie bij grootschalige onderzoeken

Sinds de start is er al een aantal inzetten geweest. Voorbeelden hiervan zijn de inzet tijdens een onderzoek naar de ontploffing van een personenauto (op de A13 in Delft), de inzet in de Bommelerwaard na een ongeval waarbij een helikopter elektriciteitskabels had geraakt en assistentieverlening bij de repatriëring van twee in Afghanistan gesneuvelde militairen.

Het team bestaat inmiddels uit 155 leden. In het verloop van 2008 worden alle vacatures ingevuld waardoor het LTFO volledig op sterkte zal zijn. Ook worden nog een aantal belangrijke middelen aangeschaft. Daarnaast wordt in 2008 veel tijd besteed aan het trainen van het team.

4.2 De ontwikkelingen binnen de Politieacademie

4.2.1 Ontwikkeling politieonderwijs

Het PVO vraagt van de Politieacademie een grote inspanning om de sterk stijgende vraag van de korpsen naar rechercheopleidingen uit te voeren. Daarnaast wordt het bestaande politieonderwijs aangepast aan het Versterkingsprogramma en worden nieuwe rechercheopleidingen ontwikkeld. In de periode 2006 tot 2011 zal de Politieacademie haar onderwijs- en kennisbijdrage aan het Versterkingsprogramma realiseren. Daarnaast vervult de Politieacademie een belangrijke taak bij de werving en selectie van de nieuwe zij-instromers (HBO en academisch niveau) voor de opleiding Leergang.

Werving en Selectie zij-instromers

De Politieacademie werft en selecteert de kandidaat-recherchekundige zij-instromers. Dit traject is in 2007 gestroomlijnd en efficiënter ingericht. De Politieacademie gaat de komende jaren door met de werving en selectie van de kandidaten. De doorlooptijd van het selectieproces bedraagt momenteel gemiddeld 3 maanden. Uit een evaluatie van de werving en selectie van de eerste 150 zij-instromers is gebleken dat de interne procedures steeds beter verlopen. Wel dient de rol van de (korps)selectiecommissie nog een verdere verheldering en status te krijgen, wat in overleg met het Programmabureau PVO in 2008 gerealiseerd wordt. Daarnaast is gebleken dat in meerdere korpsen de afrondende fase (passendheidsgesprek, arbeidsvoorwaarden en veiligheidsonderzoek) nog sneller kan verlopen.

Uit de audit van januari 2007 bleken in 2006 de eerste 34 toekomstige Recherchekundige masters met hun opleiding te zijn gestart. Per 1 januari 2008 blijken er in de loop van 2007 nog eens 149 te zijn gestart waardoor er momenteel in totaal 183 HBO zij-instromers in opleiding zijn.

Ontwikkeling opleidingen

Zoals ook uit monitoring in 2007 is gebleken zijn nagenoeg alle opleidingen, gerelateerd aan inhoud van het PVO, in 2006 en 2007 ontwikkeld. In de periode van september tot december 2007 is de pilot opleiding Tegenspraak voor het eerst uitgevoerd. De evaluatie daarvan was positief zodat ook dit onderwijsproduct vanaf 2008 wordt aangeboden. Tevens heeft de SPL een onderwijsproduct ontwikkeld voor (plv) divisiechefs Recherche. Dit zal in 2008 voor het eerst worden uitgevoerd.

Opleidingscapaciteit

De Politieacademie geeft aan over voldoende opleidingscapaciteit te beschikken om de opleidingsdoelstellingen van het PVO te realiseren binnen de gestelde termijn. Indien nodig zal werving van extra docenten plaatsvinden.

Voor de Leergang Recherchekundige groeit het aantal studentenplaatsen (voor doorstromers en HBO zij-instromers) van 192 (2006/2007) naar ongeveer 320 per jaar (eind 2008). Hiermee kan de opleidingsvraag naar 1.800 Recherchekundige masters gerealiseerd worden.

Opleidingsvraag van politiekorpsen

Bij de Politieacademie bestaat een gedetailleerd overzicht van de aanvragen (en indeling/plaatsing) van korpsen voor PVO-gerelateerde opleidingen die in 2007 zijn gevraagd, gerealiseerd en geannuleerd. Dit overzicht wordt periodiek geactualiseerd en

vernieuwd. De vraag naar rechercheonderwijs in 2007 is ongeveer 20% hoger geweest dan in 2006 en een soortgelijke groei tekent zich af voor 2008.

Communicatie

Mede naar aanleiding van de grote behoefte van korpsen om goed geïnformeerd te worden over de ontwikkeling en de aanboding van nieuwe rechercheopleidingen, brengt het PVO van de Politieacademie sinds 2007 regelmatig een digitaal nieuwsbulletin uit. Dit bulletin wordt breed binnen de Politieacademie en de korpsen verspreid. De nieuwste ontwikkelingen worden gemeld en er wordt aandacht besteed aan (veel) gestelde vragen. Daarnaast is er steeds afstemming met de redactie van de Nieuwsbrief PVO van het landelijk Programmabureau om ook via die nieuwsbrief actuele info vanuit de Politieacademie op te nemen.

Samenvattend beeld

Het beeld van de ontwikkelingen binnen het politieonderwijs mag worden samengevat als een periode van bijna twee jaar waarin de Politieacademie grote inspanningen heeft geleverd. Zo is in het kader van PVO in relatief korte tijd het aanbod van bestaande producten en van een aantal nieuwe producten geïntensiveerd (op het terrein van werving/selectie, onderwijs, examinering, kennis en informatie).

De Politieacademie garandeert dat in de planning de komende jaren alle gevraagde opleidingen tijdig geleverd zullen worden. In dat opzicht mag de Politieacademie worden gezien als een belangrijke en volwaardige samenwerkingspartner van de politiekorpsen.

4.2.2 Landelijke Deskundigheidsmakelaardij (LDM)

Het PVO vraagt aandacht voor het op juiste wijze inzetten van betrouwbare deskundigen in rechercheonderzoeken. Zo moet er een voorziening LDM bestaan, waarvan de politiekorpsen gebruik kunnen maken en waarop een beroep kan worden gedaan voor de inzet van deskundigen tijdens (complexe) opsporingsonderzoeken. Als doelstellingen worden in het PVO genoemd: de ontwikkeling van LDM als voorziening bij de politieacademie en LDM als onderdeel van de TGO-structuur.

De Landelijke Deskundigheidsmakelaar, onderdeel van het Kennisnetwerk (KNW), heeft het afgelopen jaar 2007 een stevige groei doorgemaakt wat betreft het aantal aanvragen. Hierdoor zijn ten behoeve van opsporingsonderzoeken (o.a. in TGO-verband) steeds vaker deskundigen aangereikt die hun expertise hebben kunnen inbrengen. De LDM heeft inmiddels 235 deskundigen van 209 verschillende deskundigheidsgebieden in haar databank opgenomen.

4.2.3 Ontsluiting en toegankelijkheid op PKN

In de audit van januari 2008 vindt in het kader van het Programma Versterking Opsporing en Vervolging (PVOV) een check plaats op de ontsluiting en toegankelijkheid van gevalideerde aanwijzingen, richtlijnen en standaard PVO-producten op Politie Kennis Net (PKN). Dit onderwerp betreft een actiepoint op de implementatieagenda van het 2^e rapport PVOV van augustus 2006. In opdracht van de Board Opsporing wordt de ontsluiting van de PVO-producten op PKN gevolgd. De audit richt zich daarnaast ook op de beschikbaarheid en toegankelijkheid van 13 nieuwe formulieren en modelprocessen-verbaal, die de korpsen sinds 1 maart 2007 dienen te gebruiken.

Om altijd over het juiste (gevalideerde) en meest actuele protocol of formulier te kunnen beschikken is bepaald dat deze hulpmiddelen centraal worden geplaatst en toegankelijk

zijn via PKN. PKN is de 'kennissite' van en voor de Nederlandse Politie, in beheer bij de Politieacademie, Sector Kennisveredeling (PKN) Kennisnetwerk.

Op 13 maart 2008 heeft het Programmabureau de toegankelijkheid en ontsluiting van gevalideerde aanwijzingen, richtlijnen en standaardproducten van PVO op het PKN getoetst en als voldoende beoordeeld.

In PKN is een zogenaamd 'kennisobject PVO' gerealiseerd, waarin nieuws en informatie aangaande het programma Versterking Opsporing wordt gepubliceerd. Er blijkt voldoende samenhang te bestaan met een database van actuele en gevalideerde producten en hulpmiddelen van PVO. Het moet voor de gebruikers daarbij ook telkens duidelijk zijn dat de gepubliceerde producten en hulpmiddelen binnen de opsporing verplicht gehanteerd moeten worden. Om samenhang te krijgen tussen de redactie, het beheer, de publicatie en het gebruik van formulieren zijn hierover afspraken gemaakt tussen de volgende verschillende disciplines: PKN, het VPP (Voorziening voor Proces- en Productontwikkeling van vts Politie Nederland), het CIP (Concern Informatiemanagement Politie) en het PVO. Vanuit het Programmabureau Versterking Opsporing is de communicatiemedewerker aangewezen om een rol te spelen in het beheer en de redactie van een PVO-site, waarbij de verwijzing naar gevalideerde hulpmiddelen een aandachtspunt was. Inmiddels is deze site operationeel en via intranet (PIN) toegankelijk voor raadpleging.

4.3 Forensische Samenwerking in de Opsporing (FSO)

Binnen de forensische vakgebieden kan beter (samen)gewerkt worden. Op de eerste plaats is verbetering van de ketensamenwerking tussen politie en het NFI belangrijk. Dit betreft de samenwerking bij het zoeken, het onderzoeken en het interpreteren van sporen. En op de tweede plaats kan er een vorm van bovenregionale samenwerking georganiseerd worden om meer continuïteit te bereiken in het leveren van een hoogstaand forensisch product (24 uur per dag). Daarom is in PVOV gekozen voor de oprichting van front offices onder de naam "Forensische Samenwerking in de Opsporing" (FSO): een gemeenschappelijke front-Office van en voor de politie en het NFI, ten behoeve van intake en begeleiding van werkzaamheden rond het sporenonderzoek. De bezetting van een FSO bestaat uit medewerkers van het NFI en de politie.

Alle politiekorpsen zijn in zeven FSO's ingedeeld. Deze zijn in 2006 en 2007 ingericht en ook al operationeel. Dit houdt in dat in alle verzorgingsgebieden van de FSO's de forensische onderzoeken door de FSO's worden begeleid. Dit betreft de opsporingsonderzoeken van misdrijven die in de korpsen in TGO-verband zijn georganiseerd. Het betreft vooral de zogenaamde maatwerk+ PD's. In 2007 hebben de FSO's zich op deze taakstelling geconcentreerd. In de groei naar drie forensisch adviseurs per FSO (geleverd vanuit de politiekorpsen) worden er in elk FSO reeds twee forensisch adviseurs gefinancierd door en geleverd vanuit de gezamenlijke politiekorpsen.

De ervaring in de politiekorpsen is dat de FSO's goed functioneren en dat de samenwerking tussen de partners mede hierdoor verbeterd is. Omdat de FSO's nu al enige tijd functioneren wordt in het voorjaar van 2008 door de FSO's een eerste klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd om te onderzoeken in welke mate de FSO's

aan de behoeften van de partners voldoen, om in kaart te brengen waarover men tevreden is en om zicht te krijgen op gewenste verbeteringen.

In het najaar van 2007 heeft het NFI een koerswijziging aangekondigd betreffende de huidige organisatievorm van de samenwerking binnen de FSO's. Het NFI is voornemens om een eigen front-Office te ontwikkelen, waarin de thans binnen de FSO's werkzame forensisch adviseurs van het NFI worden opgenomen. Deze voornemens zijn begin 2008 met de vertegenwoordigers van de politie en het OM besproken. Voorlopig blijven de FSO's nog in de huidige vorm bestaan. Wel zullen de rollen en verantwoordelijkheden van de forensisch adviseurs van het NFI en van de politie duidelijker worden afgebakend.

4.4 Landelijk Sporen Volgen (LSV)

In het PVOV is vastgelegd dat er landelijk een systeem ten behoeve van het volgen van sporen geïmplementeerd moet worden. Daartoe is een project Landelijk Sporen Volgen (LSV) gestart. Het project richt zich op het vastleggen van de zogenaamde 'chain of custody' van forensische sporen: wie wat doet op welk moment met welk forensisch spoor. Het project LSV doet dit door implementatie van

- 1) *implementatie van een landelijke procedure (Procedure Volgen Spoor),*
- 2) *implementatie van de ketenbrede identificatie van sporen (Spoor Identificatie Nummer) en*
- 3) *het aanbieden van een centrale applicatie (Landelijk Spoor Volgstelsel) die de unieke landelijke registratie van sporen binnen de politie volgt en ondersteunt.*

De implementatie van het LSV in de korpsen (en de noodzakelijke voorbereidingen) is een grote verandering in de werkwijze omgaan met sporen. Door de eisen die worden gesteld aan de ketensamenwerking betreft het een belangrijke operatie. Daarom is gekozen voor een landelijke projectsturing.

Voortgang landelijk project

In januari 2008 is het Landelijk Spoor Volgstelsel opgeleverd. Het systeem is een landelijke webapplicatie die het mogelijk maakt om sporen op landelijk uniforme wijze te volgen ten behoeve van de chain of custody. Drie korpsen zijn begin februari 2008 gestart met de pilot Landelijk Sporen Volgen (LSV). Zij toetsen de applicatie LSV in combinatie met de Procedure Volgen Spoor en het Spoor Identificatie Nummer. De applicatie wordt in de pilotkorpsen intensief gebruikt. Inmiddels zitten er al honderden zaken met een veelvoud aan sporen in de database.

In maart/april 2008 is de pilot geëvalueerd. Op basis van de resultaten is besloten om LSV landelijk uit te rollen. De pilot is niet alleen een belangrijk leermoment, maar is tevens het formele acceptatiemoment voor de applicatie. De gehele landelijke implementatie moet, conform planning, eind november 2008 afgerond zijn.

Vorbereiding LSV in de politiekorpsen

Het is van belang dat alle politiekorpsen zich bewust zijn van de komende veranderingen in 2008 en impact hiervan in de eigen organisatie met de komst van LSV. Daarom heeft het landelijk Programmabureau Versterking Opsporing in de audit van januari 2008 de kennis van het regioproject LSV en van de geplande aanpak getoetst.

De wijze van invoering van Procedure Volgen Spoor en het SIN blijkt bij het merendeel van de korpsen bekend te zijn.

Veel korpsen hebben de invoering van beide procedures voorbereid of zijn bezig met de voorbereiding. Hiervoor hebben ze in veel gevallen een (deel)projectleider aangewezen en een projectgroep opgestart. Een aantal korpsen is nog niet gestart met de voorbereiding van de invoering, maar hebben dit voor de komende maanden wel gepland.

Over het LSV systeem geeft meer dan de helft van de korpsen aan deze al te hebben voorbereid. In veel gevallen is een (deel)projectleider aangewezen, is een projectgroep opgestart en is de (interne) communicatie geregeld. Van de korpsen die de invoering van het LSV nog niet hebben voorbereid heeft een aantal al wel een planning gemaakt.

Door het landelijk Programmabureau is alle informatie uit het onderzoek naar de voorbereiding van korpsen om LSV te implementeren teruggekoppeld naar het landelijk project LSV. De informatie wordt gebruikt om korpsen nader te informeren en te ondersteunen bij de naderende implementatie in de periode van april tot november 2008.

4.5 Landelijke Sporendatabank (LSDB)

De in 2004 in gang gezette ontwikkeling van een Landelijke Sporendatabank is geïntegreerd in het Programma Versterking Opsporing.

Inmiddels is een informatievoorzieningsproces op gang gebracht waarbij, met gebruikmaking van de databases van het vingerafdruksysteem HAVANK en de DNA-gegevens van het NFI, Landelijk Sporen Coördinatiebestanden worden opgeleverd ten behoeve van de opsporing in de korpsen.

Op deze wijze wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de "forensic intelligence".

Het informatievoorzieningsproces is voortdurend in ontwikkeling waarbij ook andere gegevensverzamelingen onder de werking van de Landelijke Sporendatabank zullen worden gebracht, bijvoorbeeld op het gebied van verzamelde werktuigsporen en gegevens over aangetroffen vuurwapens en munitie.

Hiertoe zal in 2008, met behulp van een proeftuinmethodiek, gewerkt worden met verzamelde gegevens uit de bedrijfsprocessen van de korpsen en het NFI. Standaardisatie van het opslaan van gegevens is daarbij een belangrijke voorwaarde en vraagt nog een belangrijke kwaliteitsslag.

4.6 Auditief en audiovisueel registreren van verhoren (AVR)

Er wordt in 2007/2008 toegewerkt naar een eenduidige toepassing van de regels van de Aanwijzing en het Protocol AVR, met volledig ingerichte en geschikte ruimtes en met alle benodigde technische hulpmiddelen. Dit vraagt niet alleen om eenduidige regelgeving, maar ook om een uniform verhoorregistratiesysteem dat door alle korpsen in gebruik genomen zal worden. Het landelijke project AVR richt zich op de oriëntatie van een nieuw verhoorregistratiesysteem. De board Opsporing heeft gekozen voor zogenaamde "proven technology". De projectleider van AVR wordt ondersteund door het Concern Informatiemanagement Politie (CIP) en het ICT-Service Centrum (ISC) van de politie.

In het jaar 2007 is ter voorbereiding op de implementatie in alle korpsen veel aandacht besteed aan een weloverwogen en gedegen keuze van de juiste hardware, aan de keuze van de inrichting van verhoorkamers en aan het testen van de apparatuur in een netwerkgeving. Deze testperiode vraagt meer tijd dan eerder was voorzien. Er wordt momenteel (begin 2008) nog aandacht besteed aan de werking van de applicatie, aan de aansluiting op de netwerkgeving, aan een nadere bespreking van de inhoud van de Aanwijzing AVR en aan de schouw van korpsen om verhoorkamers te kunnen inrichten (het testen van bedoelde ruimtes en het inrichten met zogenaamde gedragsdeskundige camera's).

Het doel is om twee pilots, in de regiokorpsen Rotterdam-Rijnmond en Utrecht, voor juli 2008 af te ronden. Bij een positief resultaat vindt in de tweede helft van 2008 de uitrol in alle korpsen plaats, resulterend in een uniforme landelijke invoering van de Aanwijzing AVR.

De start van AVR heeft door technische problemen vertraging ondervonden. Vts Politie Nederland beziet thans hoe deze vertraging kan worden beperkt. Tevens wordt gekeken naar een alternatief scenario. Op 1 augustus 2008 zal hier meer duidelijkheid over zijn.

4.7 Raadsman bij het eerste politieverhoor

De minister van Justitie heeft in 2006 de Tweede Kamer toegezegd een experiment uit te voeren met "raadsman bij het politieverhoor". Het onderwerp was eerder niet opgenomen in het PVO, maar is in een later stadium hier ondergebracht.

Alle voorbereidingen voor het experiment zijn inmiddels afgerond. Er is een protocol vastgesteld. De verhoorstudio's zijn ingericht en er zijn met de betrokken partijen afspraken gemaakt. Het experiment zal binnen de korpsen Amsterdam-Amstelland en Rotterdam-Rijnmond worden uitgevoerd en het korps Haaglanden treedt op als controleregio.

Vanaf 1 mei 2008 vindt, onder aansturing van het WODC, de nulmeting plaats die wordt uitgevoerd door het onderzoeksinstituut van de Erasmus Universiteit. Daarna zal op 1 juli het experiment starten.

5 Consequenties voor de toekomst

Het PVO is in mei 2008 halverwege de looptijd van het programma. Er is al veel bereikt, maar er moet de komende anderhalf jaar (tot eind 2009) nog veel bereikt worden. Het accent ligt daarbij op de borging en verbreding in de korpsen van de nieuwe PVO-producten en processen. Ter markering van deze nieuwe fase wordt in mei voor alle politiekorpsen een congres georganiseerd om terug te kijken en vooruit te kijken. Daarbij worden de doelstellingen van PVO als 'eindpunt' op de horizon nadrukkelijk gemarkeerd.

Een logisch gevolg van een belangrijke kwaliteitsimpuls als PVO is dat de politie zorg zal dragen voor een verankering van dit kwaliteitsdenken binnen de opsporing. Op dit moment worden de ideeën uitgewerkt om na de PVO fase (eind 2009) een soort permanent kwaliteitssysteem operationeel te hebben. Er zal nadrukkelijk samenhang gezocht worden met nieuwe versterkingsprogramma's zoals het Programma Financieel Economisch opsporen, Cybercrime, Intelligence en het Programma Versterking Aanpak Georganiseerde Misdaad (PVAGM).